

Nr 743

Av fröken Stenberg m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 74, angående fortsatt utbyggnad av universitetet i Umeå m. m.

(Lika lydande med motion nr 891 i Andra kammaren)

Under de senaste åren har inom den arkeologiska forskningen problemen rörande Norrlands och Nordskandinaviens förhistoria kommit mer och mer i förgrunden. Detta beror främst på att under de senaste decennierna framkommit ett mycket stort material, som visar att Nordskandinavien haft en rikare och mer facetterad förhistoria än man tidigare haft anledning att räkna med. För Norrlands vidkommande är det främst genom riksantikvarieämbetets inventeringar i samband med utbyggnaden av vattenkraften som dessa märkliga förhållanden kommit i dagen. Ännu har dock endast en mycket ringa del av detta material fått sin vetenskapliga bearbetning.

Det föreligger för närvarande ett trängande behov av att forskningen om Norrlands förhistoria intensifieras, bl. a. därför att den tydligen i ännu större utsträckning än vad gäller Sydskandinavien utgör bakgrunden till den fortsatta kulturgeografiska och ekonomiskt historiska utvecklingen i norr.

För närvarande lider den arkeologiska norrlandsforskningen av en eftersläpning på ca 100 år i jämförelse med Sydskandinavien, d. v. s. att de faktiska kunskaperna om Norrlands forntid är mycket knappa och diffusa och ett otal problem väntar på att behandlas. Som exempel kan nämnas, att den undersökning av en stenåldersboplats som sedan 1962 bedrivs vid Bjurselet i Byske sn, Västerbotten är den första vetenskapliga arkeologiska undersökningen av liknande slag som över huvud taget skett i Norrlands kustland. Symptomatiskt är att det inom hela det väldiga arkeologiska norrlandsmaterialet föreligger hittills endast ett par större materialpublikationer.

I Norrland finns ingen arkeologisk forskartjänst, utan den forskning som bedrivits och bedrivs har utgått från Stockholm, Uppsala, Göteborg och Köpenhamn. Inom parentes kan nämnas att Tromsø Museum sedan mer än trettio år haft en arkeologisk forskartjänst. Det måste dock understrykas, att landsantikvarierna i norrlandslänen gjort betydande insatser, men deras tjänsteåligganden omöjliggör genomförandet av mer omfattande forskningsprojekt.

Det synes därför vara av största vikt att en forskartjänst i nordisk och jämförande fornkunskap med särskild inriktning på nordskandinaviska

problem främst då i Övre Norrland inrättas så snabbt som möjligt. Naturligast är att en dylik tjänst inordnas i Umeåuniversitetets utbyggnad. I Umeå föreligger också den bästa möjligheten att utan större extra kostnader för staten inrätta en dylik befattning.

Lokaler ställes nämligen till förfogande inom Västerbottens läns museum i Umeå med vilken institution självfallet ett nära samarbete måste ske för den som bedriver arkeologisk forskning i Umeå. Mycket väl utbyggda forskningsbibliotek finnes såväl inom läns museet som i det vetenskapliga biblioteket. Här kan nämnas att i år till Umeå förvärvats den framstående norrlandsarkeologen Gustaf Hallströms bibliotek samt hans förnämliga samling arkeologiska anteckningar och fotografier, vilka på något sätt måste få sin vetenskapliga bearbetning inom en snar framtid. Bara denna bearbetning torde komma att sträcka sig över flera år. Hallströms samlingar är utan tvekan vad gäller både bokbestånd och anteckningar de mest omfattande som över huvud existerar beträffande Nordskandinaviens arkeologi.

Det synes vara mest ändamålsenligt och för statens del minst kostsamt att här föreslagna tjänst utformas som en docentur, vilken inordnas i den av departementschefen i proposition 1964: 50 föreslagna filosofiska fakulteten vid universitetet i Umeå men att professorn i nordisk fornkunskap vid Uppsala universitet äger yttranderätt vid frågor i samband med docenturen. Någon undervisning kan även ifrågakomma. Nämnas skall att en ettbetygskurs i arkeologi gavs 1960 i Umeå, och fr. o. m. v. t. 1964 driver Kursverksamheten vid Uppsala universitet en ettbetygskurs med sexton elever varav huvudparten är lärare.

Med stöd av ovanstående får undertecknade föreslå,

att riksdagen måtte besluta att en docenttjänst i nordisk och jämförande fornkunskap med särskild inriktning på Övre Norrland inrättas vid universitetet i Umeå inom den filosofiska fakulteten fr. o. m. budgetåret 1964/65.

Stockholm den 10 april 1964

Gunvor Stenberg

Per Jacobsson

Rolf Kaijser

Nils-Eric Gustafsson

Lage Svedberg